

ÖN SÖZ

Arapça, günümüzde 22 ülkede resmî dil, bir çok İslam ülkesinde de ikinci dil olarak kullanılmaktadır. İletişim imkânlarının çoğalmasıyla dünyamız gittikçe küçülürken, bazı dillerin önemi artmaktadır. Arapça da bu son yıllarda önemi artan dillerin başında gelmektedir.

Tarihimizde çok uzun bir geçmişe sahip olan Arapçanın medreselerde öğretildiği Osmanlı dönemini bir kenara bıraksak bile, Cumhuriyet döneminde Arapça, yoğun bir şekilde öğretilmiş gelmiştir. Yüksek İslam Enstitüleri, İlahiyat Fakülteleri, İmam-Hatip Liseleri ve huraların dışındaki meraklılarına, Arapça ya akademik bir zorunlulukla ya da dinî-duygusal etkenlerle öğretilmiştir.

Günümüzde bunlara yeni bir boyut eklenmiş olup, Arapçanın artık bir **uluslar arası iletişim dili** olarak öğretilip/öğrenilmesinin zorunluluğu kendini hissettirmektedir.

Bu yeni diyebileceğimiz durum da karşımıza, Arapçanın en etkili biçimde hangi yöntemle öğretilbileceği sorusunu getirmektedir. Arapça öğretiminde şimdiye kadar genellikle yoğun bir dilbilgisi öğretimini de içeren, **dilbilgisi-çeviri yöntemi** (Tarîkatu'l-Kavâ'id ve't-Terceme / Grammar-Translation Method) kullanılmıştır.

Hangi yöntem kullanılırsa kullanılsın, **okuma, yazma, konuşma ve dinleme-anlamadan** ibaret olan dört temel beceriden, okuma becerisine olan ihtiyaç daima öne çıkmaktadır. Çünkü öğrenci Arapçayı, o dilin konuşulduğu bir ülkede değil de, Türkiye'de öğrenmekte olduğu için, **dinleme-konuşma** becerileri genellikle geri planda kalmakta ve **okuma-yazma** becerilerinin önem kazandığı bir süreç kaçınılmaz olarak yaşanmaktadır. **Okuma** becerisi kazandırılırken izlenen teknikten de, genellikle harekeli metinlerin yavaş yavaş okutulup, çevirisinin yapılması anlaşılmakta ve böyle de uygulanmaktadır. Bu teknik genel hatlarıyla doğru olmakla beraber, uygulamadaki gevşeklikten dolayı **etkin okuma ve anlama** becerisi öğrenciye bir türlü kazandırılmamaktadır. Çünkü okumak, sadece çeviri yapmak değildir.

Okumak, **görme, tanıma, kavrama ve belleme** aşamalarından oluşan karmaşık bir süreçtir. Alfabeti Türkçenin alfabetinden tamamen farklı olan bir dilin metinlerini okurken, hem farklı karakterdeki harflerle, hem de Arapçaya mahsus olan harekeli/harekesiz yazı kavramıyla karşı karşıya kalınmaktadır. Bu durum, **etkin okumanın** önündeki sadece ilk engel olup, **tanımayı** geciktirmekte, böylece **kavrama ve belleme** süreçleri de bundan olumsuz etkilenmektedir.

İşte elinizdeki kitabın şimdiye kadarki okuma kitaplarından en önemli farkı, giriş kısmında okuma becerisine dair verilen teorik bilgilerin hemen ardından, ilk bölümdeki alıştırmalarla **görme-tanıma** aşamasından başlayarak öğrenciye yeni ve farklı bir ufuk açmasıdır. Burada, değişik font ve karakterlerdeki yazılarla yoğun biçimde karşılaşan öğrencinin ilerde karşılaşacağı metinlere karşı zihninde bir zihinsel ön hazırlık edinmesi hedeflenmektedir. Bu alıştırmalar hazırlanırken, beynimizin görerek öğrenme ve gördüklerini resim olarak kaydetme mekanizmasının prensiplerinden faydalanılmıştır.

Bu bölümden itibaren aynı anda, **zaman** unsuru da ön plana çıkarılarak, öğrenciye etkin bir okumanın en önemli boyutu olan **hız** kazandırılmaya çalışılmaktadır. Orta vadede her öğrenci kendi hızını biraz yükselterek okumasına eskisine göre yeni bir **ritm** kazandırabilecektir.

İkinci bölümde, **kavrama** konusu üzerinde durulmakta, kavramayı geliştirici ve hızını artırıcı alıştırmalara yer verilmektedir.

Üçüncü bölümde ise, sonradan ihtiyaç olduğunda bilgilerin geri çağırılması demek olan **hatırlamayı** artırıcı, yani zihindeki **Arapça belleği** geliştirici çalışmalara yer verilmekte ve Arapça kelime ve kavramlarla ilgili, öğrencinin belleğini artırıcı çalışmalar sunulmaktadır. Hafızada tutma çalışmalarının en önemli faydası, bir yandan metin okunurken uzun cümlelerde cümlenin başıyla sonu arasındaki ilişkiyi kurmayı sağlaması, diğer yandan metin bazında da metnin başı ile sonu arasında bağlantı kurmamızı sağlamasıdır. Burada izahı uzun süreceği için, temas edemediğimiz **unutkanlık** hastalığına karşı, yine bu alıştırmalar son derece yararlı olacaktır.

Buraya kadarki bölümler itibariyle okuyucuda, kitapta, bazı alıştırma türlerine çok fazla yer verilmiş olduğu izlenimi doğabilir. Ancak bu tür alıştırmaların başka kaynaklarda hazır hâlde bulunmasının zor –hatta birçoğunu bulmanın imkânsız– olduğu ve öğrenci tarafından hazırlanmasının da külfetli olacağı göz önüne alındığında, fazla alıştırma bulunmasının anlaşılabilir bir durum olacağı kanaatindeyiz. Hatta şunu belirtelim ki, **görme, tanıma, kavrama** ve **belleme** aşamalarıyla ilgili bir çok alıştırma türleri, tespit edemediğimiz kadarıyla, Araplar tarafından dahi bilinmemektedir. **el-Kirâ'etu's-Serî'a** şeklinde ifade edilen **hızlı okuma** konusunda Arap dünyasındaki çalışmalar henüz başlangıç aşamasındadır. Ancak biz burada, okumada sadece hızı önemseyen bir strateji önermekle kalmıyoruz; hızı da içeren; ama anlamakavrama ve bellemeyi ihmal etmeyen, bu nedenle **etkin okuma** diye adlandırılan, bir okuma becerisinin kazandırılmasında yol gösterici olmayı hedefli-

yoruz. Bunu yaparken de, okuma becerisinin doğasından kaynaklanan bol bol tekrarlama mekanizmasını hareket hâlinde tutarak, tekrarlama tekniğinden yararlanmaya çalışıyoruz.

Dördüncü bölümdeki çalışmalar ise, daha önceki bölümlerdeki alıştırmalardan elde edilen, beceriler üzerindeki uygulamalar olarak nitelendirilebilir.

Dördüncü bölümden sonra, kitapta yer alan alıştırmaların çözümleri verilmiştir. Öğrencilere tavsiye edilen, bu kısma bakmadan önce alıştırmaları çözmeleri, sonra buradan cevaplarını kontrol ederek hatalarını görmeleridir.

İster anadilimiz, ister diğer diller için olsun, bir dili öğrenmek ya da onunla ilgili okuma becerisini geliştirmek konusunda yaş önemli değildir. Beynin çalışma prensipleri açısından bakıldığında, yaştan ziyade uygulanan yöntem ve teknikler önemlidir. Bunun yanı sıra okuma becerisinin geliştirilmesi, zengin bir kelime dağarcığına sahip olmakla çok yakından ilgilidir. Diğer bölümlerdeki alıştırmalarda da üzerinde durulmakla beraber, elinizdeki kitabın son kısmında yer alan, **Arapçada Çok Kullanılan Bin Kelime** listesi, **Temel Arapça** bilgisine sahip olmak isteyen her öğrencinin bilmesi gereken kelimeleri içermektedir. Buna ek olarak, ilk bin kelimenin dışında bilinmesi gereken yüzlerce kelimeye de kitaptaki alıştırmalarda, bazen tekrar tekrar yer verilmekte, hatırlatılmakta ve böylece o kelimelerin de öğretilmesi hedeflenmektedir. **Arapçada Çok Kullanılan Bin Kelime** listesi hazırlanırken, bir isimle birlikte öğrenilmesi gerektiğine inandığımız çoğulu ile, fiillerin mâzîsiyle birlikte öğrenilmesi gerektiğini düşündüğümüz muzâri kipi ile mastarını ayrı ayrı kelimeler olarak saymadık; böylece, kelime sayısı binin çok üzerinde de olsa, biz bu durumu Arapçanın yapısından kaynaklanan bir özellik olarak değerlendirdik.

Hangi dilde olursa olsun, okuma esnasında karşılaştığımız bazı durumlar vardır ki, yaygın biçimde yapılan bazı yanlışlar –hatta Araplar tarafından bile– doğru sanılabilmektedir. Böylece bu yanlışlar zamanla zihinlerde doğruymuş gibi yer edebilmektedir. Okuma becerisinin geliştirilmesi esnasında, bunların da baştan doğru olarak öğretilmesi/öğrenilmesi gerektiği düşüncesiyle en çok yapılan/rastlanan yaygın hatalara ilişkin bir listeyi ekler kısmında sunmayı uygun gördük. Elbette ki bunların dışında da yaygın hatalar vardır. Hatta literatürde yaygın hataları listeleyen kitapların olduğunu da biliyoruz. Bizim amacımız, bütün yaygın hataların tam listesini vermek değil, günümüz Arap basın dilinde dahi **aslında yanlış olup, ama yaygınlaştığı için doğru sanılan kullanımlar** olgusunu öğrenciye hatırlatmaktır.

Görüldüğü gibi kitap, içeriği itibariyle okuma becerisini okuma-çevirme-çözümleme tekniğiyle ele alan çalışmalardan farklı olarak, okuma eyleminin etkinleştirilmesini amaçlayan, bu arada zaman boyutunu da göz ardı etmeyen **Arapça okuma becerisini geliştirmeyi ve anlayarak Arapça Hızlı Okumayı amaçlayan alt yapı oluşturma çalışmaları** bütünüdür. Önemli bir nokta da şudur: alıştırmaların nasıl ve hangi sürede yapılacağına dair önerileri dikkate alarak çalışmak, kitaptan üst düzeyde faydalanmayı sağlayacaktır.

Kitap baştan sona tarafımızdan gözden geçirilmiş olup, bir takım baskı hataları düzeltilmiş ve faydalı olacağını düşündüğümüz bazı eklemeler yapılmıştır. Çalışmamızın, Arapçayı öğrenme/öğretme yolculuğunda okuma becerisini geliştirmeyi önemli gören herkese faydalı olmasını ümit ediyoruz. Değerli meslektaşlarımızın ve öğrencilerimizin kitabımızla ilgili yapıcı eleştirilerini bekliyoruz.

Kitabın sayfa düzeni ve baskıya hazırlanması işlemlerini titizlikle yapan kıymetli öğrencimiz Erkan AVŞAR'a ve kitabın bu hâliyle basımını gerçekleştiren Elif Yayınları yetkililerine teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Ankara 2012

Yazarlar

*Öğrencilik yıllarında ve akademik hayatta
sürekli olarak desteğini gördüğümüz kıymetli hocamız
Prof. Dr. Azmi YÜKSEL (1943-2010)'e ithâf olunur.*